

הַלְבוֹת קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ פֶּרֶק ג

א. עֲדִים שָׂרְאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ אִם הָיָה בִּינְיָהֶם וּבֵין מְקוֹם שֵׁשׁ בּוֹ בֵּית דִּין מִהֲלֹךְ לַיְלָה וְיוֹם אוֹ פָּחוֹת, הוֹלְכִין וּמַעֲדִידִין; וְאִם הָיָה בִּינְיָהֶן יֵתֵר עַל כֵּן, לֹא יֵלְכוּ, שָׂאִין עֲדוּתָן אַחֵר יוֹם שְׁלוֹשִׁים מוֹעֵלֶת, שֶׁכֶּבֶר נִתְעַבֵּר הַחֹדֶשׁ.

ב. עֲדִים שָׂרְאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הָרִי אֵלוֹ הוֹלְכִין לְבֵית דִּין לְהַעֲיֵד, וְאֶפְלוּ הָיָה שֶׁבֶת: שֶׁנֶּאֱמָר "וְאִשָּׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם, בְּמוֹעֲדָם" (ויקרא כג, ד); וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמָר מוֹעֵד, דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת. לְפִיכָךְ אֵין מִחֻלְלִין אֶלָּא עַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן וְעַל רֹאשׁ חֹדֶשׁ תִּשְׁרִי בִלְבָד, מִפְּנֵי תִקְנַת הַמוֹעֲדוֹת; וּבְזִמָּן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, מִחֻלְלִין עַל כָּלָן, מִפְּנֵי קִרְבָּן מוֹסֵף שֶׁבְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁהוּא דוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת.

ג. כָּשֶׁם שֶׁמִּחֻלְלִין הָעֲדִים שָׂרְאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ אֶת הַשֶּׁבֶת כֹּךְ מִחֻלְלִין עֲמָהֶן הָעֲדִים שֶׁמְזַפִּין אוֹתָן בְּבֵית דִּין, אִם לֹא הָיוּ בֵּית דִּין מְכִירִין אֶת הָרֹאִין; וְאֶפְלוּ הָיָה זֶה שֶׁמוֹדִיעַ אוֹתָן לְבֵית דִּין עַד אַחַד הָרִי זֶה הוֹלֵךְ עֲמָהֶן וּמִחֻלָּל מִסָּפֵק, שֶׁמָּא יִמָּצֵא אַחֵר וַיִּצְטַרֵּף עִמּוֹ.

ד. הָיָה הָעֵד שֶׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ בַּלַּיִל הַשֶּׁבֶת חוֹלָה מְרַכִּיבִין אוֹתוֹ עַל הַחֲמוֹר, וְאֶפְלוּ בְּמִטָּה. וְאִם יֵשׁ לָהֶן אוֹרֵב בְּדֶרֶךְ, לּוֹקְחִין הָעֲדִים בִּידָן כְּלֵי זִין; וְאִם הִיָּתָה דֶּרֶךְ רְחוּקָה, לּוֹקְחִים בִּידָם מְזוֹנוֹת. וְאֶפְלוּ רְאוּהוּ גָדוֹל וְנִרְאָה לְכָל לֹא יֹאמְרוּ כָּשֶׁם שֶׁרְאִינוּהוּ אֲנַחְנוּ כֹּךְ רְאוּהוּ אַחֲרֵים, וְאֵין אֲנוּ צְרִיכִין לְחַלָּל אֶת הַשֶּׁבֶת; אֶלָּא כָּל שִׁירָאָה הַחֹדֶשׁ, וַיְהִיָּה רְאוּי לְהַעֲיֵד וַיְהִיָּה בֵּינוּ וּבֵין הַמְּקוֹם שֶׁקְּבוּעַ בּוֹ בֵּית דִּין לַיְלָה וְיוֹם אוֹ פָּחוֹת, מִצְוָה עָלָיו לְחַלָּל אֶת הַשֶּׁבֶת, וְלֵילָךְ וּלְהַעֲיֵד.

ה. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ, כָּל יוֹם שְׁלוֹשִׁים; פַּעַם אַחַת נִשְׁתָּהוּ הָעֲדִים מִלְּבוֹא עַד בֵּין הָעֲרַבִּים, וְנִתְקַלְקְלוּ בַּמִּקְדָּשׁ וְלֹא יָדְעוּ מַה יַּעֲשׂוּ אִם יַעֲשׂוּ עוֹלָה שְׁלֵבִין הָעֲרַבִּים, שֶׁמָּא יָבוֹאוּ הָעֲדִים, וְאִי אִפְשָׁר שִׁיקְרִיבוּ מוֹסֵף הַיּוֹם, אַחֵר תָּמִיד שְׁלֵבִין הָעֲרַבִּים. עֲמָדוֹ בֵּית דִּין, וְהִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְקַבְּלִים עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ אֶלָּא עַד הַמִּנְחָה, כְּדֵי שִׁיָּהָא שְׁהוֹת בַּיּוֹם לְהַקְרִיב מוֹסֵפִין וְתָמִיד שְׁלֵבִין הָעֲרַבִּים, וְנִסְפִּיהֶם.

ו. וְאִם הִגִּיעַ מִנְחָה, וְלֹא בָּאוּ עֲדִים עוֹשִׂין תָּמִיד שְׁלֵבִין הָעֲרַבִּים; וְאִם בָּאוּ עֲדִים מִן הַמִּנְחָה וּמַעֲלָה נוֹהֲגִין אוֹתוֹ הַיּוֹם קֹדֶשׁ, וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ, וּמִקְרִיבִין מוֹסֵף לְמַחֵר, לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ אַחֵר מִנְחָה. מִשְׁתַּרְבַּב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זָכַאי וּבֵית דִּינּוֹ שִׁיָּהוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ כָּל הַיּוֹם כָּלוּ, וְאֶפְלוּ בָּאוּ עֲדִים יוֹם שְׁלוֹשִׁים בְּסוֹף הַיּוֹם סָמוּךְ לְשִׁקִּיעַת הַחֲמָה, מְקַבְּלִין עֲדוּתָן וּמְקַדְּשִׁין יוֹם שְׁלוֹשִׁים בִּלְבָד.

ז. כָּשֶׁמַּעֲבִרִין בֵּית דִּין אֶת הַחֹדֶשׁ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּאוּ עֲדִים כָּל יוֹם שְׁלוֹשִׁים, הָיוּ עוֹלִין לְמְקוֹם מוֹכֵן, וְעוֹשִׂין בּוֹ סְעוּדָה בַּיּוֹם אַחַד וּשְׁלוֹשִׁים שֶׁהוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְאֵין עוֹלִין לְשֵׁם בַּלְּיָלָה אֶלָּא בְּנִשְׁף קֹדֶם עֲלוֹת הַשֶּׁמֶשׁ, וְאֵין עוֹלִין לְסְעוּדָה זֹו פָּחוֹת מִעֲשָׂרָה; וְאֵין עוֹלִין לָהּ אֶלָּא בַּפֶּת דָּגָן וְקִטְנִית, וְאוֹכְלִין בַּעַת הַסְּעוּדָה. וְזֹו הִיא סְעוּדַת מִצְוָה שֶׁלְעֵבֹר הַחֹדֶשׁ הָאֲמוּרָה בְּכָל מְקוֹם.

ח. בראשונה כשהיו בית דין מקדשין את החדש, היו משיאין משואות בראשי ההרים כדי שידעו הרחוקים; משקלקלו הכותים שהיו משיאין משואות כדי להטעות העם, התקינו שיהיו שלוחים יוצאין ומודיעין לרבים. ושלוחים אלו אינן מחללין את יום טוב, ואין צריך לומר שבת שאין מחללין את השבת לקימו, אלא לקדשו בלבד.

ז. על ששה חדשים היו שלוחים יוצאין: על ניסן, מפני הפסח. ועל אב, מפני התענית. ועל אלול, מפני ראש השנה כדי שישבו מצפין ביום שלושים לאלול אם נודע להם שקדשו בית דין יום שלושים, נוהגים אותו היום קדש בלבד; ואם לא נודע להם, נוהגים יום שלושים קדש ויום אחד ושלושים קדש, עד שיבואו להם שלוחי תשרי. ועל תשרי, מפני תקנת המועדות. ועל כסלו, מפני חנכה. ועל אדר, מפני הפורים. ובזמן שבית המקדש קים יוצאין על איר, מפני פסח קטן.

י. שלוחי ניסן ושלוחי תשרי אין יוצאין אלא ביום ראש חדש, אחר שתעלה השמש, עד שישמעו מפי בית דין, מקדש; ואם קדשו בית דין בסוף יום תשעה ועשרים, כמו שאמרנו, ושמעו מפי בית דין, מקדש יוצאין מבערב. ושלוחי שאר הששה חדשים יש להם לצאת מבערב אחר שנראה הירח, אף על פי שעדין לא קדשו בית דין את החדש: הואיל ונראה החדש, יצאו, שהרי למחר, בודאי מקדשין אותו בית דין.

יא. כל מקום שהיו השלוחין מגיעין, היו עושין את המועדות יום טוב אחד, ככתוב בתורה; ומקומות הרחוקים שאין השלוחים מגיעין אליהם, היו עושין שני ימים מפני הספק, לפי שאינם יודעים יום שקבעו בו בית דין ראש חדש, אי זה יום הוא.

יב. יש מקומות שהיו מגיעין אליהן שלוחי ניסן, ולא היו מגיעין אליהן שלוחי תשרי; ומן הדין היה שיעשו פסח יום טוב אחד, שהרי הגיעו להן שלוחין וידעו באיזה יום נקבע ראש חדש, ויעשו יום טוב שלחג הספות שני ימים, שהרי לא הגיעו אליהן השלוחין. וכדי שלא לחלק במועדות, התקינו חכמים שכל מקום שאין שלוחי תשרי מגיעין לו, עושין שני ימים, אפלו יום טוב שלעצרת.

יג. וכמה בין שלוחי ניסן לשלוחי תשרי, שני ימים ששלוחי תשרי אינן מהלכין באחד בתשרי, מפני שהוא יום טוב, ולא בעשירי בו, מפני שהוא יום הפורים.

יד. אין השלוחין צריכין להיותן שנים, אלא אפלו אחד נאמן; ולא שליח בלבד, אלא אפלו תגר משאר העם שבא לדרפו ואמר אני שמעתי מפי בית דין שקדשו את החדש ביום פלוני נאמן, ומתקנין את המועדות על פיו: שדבר זה דבר העשוי להגלות הוא, ועד אחד כשר נאמן עליו.

טו. בית דין שישבו כל יום שלושים ולא באו עדים, והשפימו בנשף ועברו את החדש כמו שבארנו בפרק זה, ואחר ארבעה או חמשה ימים באו עדים רחוקים והעידו שראו את החדש בזמנו שהוא ליל שלושים, ואפלו באו בסוף החדש מאימין עליהן איום גדול ומטריפים אותם בשאלות, ומטריחין עליהן

בבדיקות ומדקדקין בעדותן, ומשתדלין בית דין שלא יקדשו
חדש זה, הואיל ויצא שמו מעבר.

זו. ואם עמדו העדים בעדותן ונמצאת מכוונת, והרי העדים
אנשים ידועים ונבונים, ונחקרה העדות פראוי מקדשין אותו,
וחוזרין ומונין לאותו החדש מיום שלושים, הואיל ונראה
הירח בלילו.

יז. ואם הצרכו בית דין להניח חדש זה מעבר, כשהיה קדם
שיבואו אלו העדים מניחין; וזה הוא שאמרו, מעברין את
החדש לצרך. ויש מן החכמים הגדולים מי שחולק בדבר זה
ואומר, לעולם אין מעברין את החדש לצרך הואיל ובאו עדים,
מקדשין ואין מאימין עליהן.

יח. יראה לי, שאין מחלקת החכמים בדבר זה אלא בשאר
החדשים, חוץ מניסן ותשרי, או בעדי ניסן ותשרי שבאו אחר
שעברו הרגלים, שכבר נעשה מה שנעשה, ועבר זמן הקרבנות
וזמן המועדות; אבל אם באו העדים בניסן ותשרי קדם חצי
החדש, מקבלין עדותן, ואין מאימין עליהן כלל, שאין מאימין
על עדים שהעידו על החדש שראוהו בזמנו כדי לעברו.

יט. אבל מאימין על עדים שנתקלקלה עדותן, והרי הדבר
נוטה שלא תתקיים העדות ויתעבר החדש מאימין עליהן כדי
שתתקיים העדות, ויתקדש בזמנו; וכן אם באו עדים להזים
את העדים שראוהו בזמנו, קדם שיקדשוהו בית דין הרי אלו
מאימין על המזימין עד שלא תתקיים ההזמה, ויתקדש החדש
בזמנו.

הלכות קדוש החדש פרק ד

א. שנה מעברת, היא שנה שמוסיפין בה חדש; ואין מוסיפין
לעולם אלא אדר, ועושין אותה שנה שני אדרין אדר ראשון
ואדר שני. ומפני מה מוסיפין חדש זה מפני זמן האביב, כדי
שיהא הפסח באותו זמן, שנאמר "שמור, את-חדש האביב"
(דברים טז, א), שיהיה חדש זה בזמן האביב. ולולא תוספת
החדש הזה, היה הפסח בא פעמים בימות החמה, ופעמים
בימות הגשמים.

ב. על שלושה סימנין מעברין את השנה על התקופה, ועל
האביב, ועל פרות האילן. כיצד בית דין מחשבין, ויודעין: אם
תהיה תקופת ניסן בששה עשר בניסן, או אחר זמן זה מעברין
אותה השנה, ויעשו אותו ניסן אדר שני, כדי שיהיה הפסח
בזמן האביב; ועל סימן זה סומכין ומעברין, ואין חוששין
לסימן אחר.

ג. וכן אם ראו בית דין שעדין לא הגיע האביב, אלא עדין
אפל הוא, ולא צמחו פרות האילן, שדרךן לצמח בזמן הפסח
סומכין על שני סימנין אלו, ומעברין את השנה; ואף על
פי שהתקופה קדם לששה עשר בניסן, הרי הן מעברין, כדי
שיהיה האביב מצוי להקריב ממנו עמר התנופה בששה עשר
בניסן, וכדי שיהיו הפרות צומחין בדרך כל זמן האביב.

ד. ועל שלוש ארצות היו סומכין באביב על ארץ יהודה, ועל

עבר הירדן, ועל הגליל. ואם הגיע האביב בשתי ארצות מאלו, ובאחת לא הגיע אין מעברין; ואם הגיע באחת מהן, ולא הגיע בשתיים מעברין, אם עדין לא צמחו פרות האילן. ואלו הן הדברים שהן העיקר שמעברין בשבילן, כדי להיות השנים שני חמה.

ה. ויש שם דברים אחרים שהיו בית דין מעברין בשבילן, מפני הצרך; ואלו הן: מפני הדרכים שאינן מתקנין, ואין העם יכולין לעלות מעברין את השנה, עד שיפסקו הגשמים ויתקנו הדרכים. ומפני הגשמים שנהרסו, ונמצאו הנהרות מפסיקין ומונעין את העם, או מסכנין בעצמן ומתים מעברין את השנה, עד שיתקנו הגשמים. ומפני תנורי פסחים שאבדו בגשמים, ואין להם מקום לצלות את פסחיהם מעברין את השנה, עד שיבנו התנורים ויבשו. ומפני גליות ישראל שנעקרו ממקומן, ועדין לא הגיעו לירושלים מעברין את השנה, כדי שיהיה להם פנאי להגיע.

ו. אבל אין מעברין את השנה לא מפני השלג, ולא מפני הצנה, ולא מפני גליות ישראל שעדין לא נעקרו ממקומם. ולא מפני הטמאה, כגון שהיו רב הקהל או רב הפוהנים טמאים אין מעברין את השנה, כדי שיהיה להם פנאי לטהר ויעשו בטהרה, אלא יעשה בטמאה; ואם עברו את השנה מפני הטמאה, הרי זו מעברת.

ז. יש שני דברים שאין מעברין את השנה בשבילן כלל, אבל עושין אותן סעד לשנה שצריכה עבור מפני התקופה או מפני האביב ופרות האילן; ואלו הן מפני הגדיים והטלאים, שעדין לא נלדו או שהיו מעט, ומפני הגוזלות, שלא פרחו. אין מעברין בשביל אלו כדי שיהיו הגדיים והטלאים מצויין לפסחים, והגוזלות מצויין לראיה או למי שנתחייב בקרבן העוף; אבל עושין אותן סעד לשנה.

ח. כיצד עושין אותן סעד לשנה: אומרים שנה זו צריכה עבור מפני התקופה שמשכה, או מפני האביב ופרות האילן שלא הגיעו; ועוד, שהגדיים קטנים והגוזלות רפים.

ט. אין מעברין את השנה, אלא במזמנין לה. כיצד: יאמר ראש בית דין הגדול לפלוני ופלונני מן הסנהדרין, היו מזמנין למקום פלוני שנחשב ונראה ונדע אם שנה זו צריכה עבור, או אינה צריכה; ואותן שזמנו בלבד, הן שמעברין אותה. ובכמה מעברין אותה: מתחילין בשלושה דינן מכלל סנהדרי גדולה, ממי שסמכו אותן. אמרו שנים לא נשב ולא נראה אם צריכה עבור אם לאו, ואחד אומר נשב ונבדק בטל יחיד במעוטו; אמרו שנים נשב ונראה, ואחד אומר לא נשב מוסיפין שנים מן המזמנים, ונושאים ונותנין בדבר.

י. שנים אומרים צריכה עבור, ושלושה אומרים אינה צריכה בטלו שנים במעוטן; שלושה אומרים צריכה, ושנים אומרים אינה צריכה מוסיפין שנים מן המזמנין לה, ונושאים ונותנין וגומרים בשבעה. אם גמרו כלם לעבר או שלא לעבר, עושין כמה שגמרו; ואם נחלקו הולכים אחר הרב, בין לעבר בין שלא לעבר. וצריך שיהא ראש בית דין הגדול שהוא ראש ישיבה שלשבעים ואחד, מכלל השבעה; ואם גמרו בשלושה לעבר,

הרי זו מעברת והוא שיהא הנשיא עמה, או שירצה. ובעבור השנה, מתחילין מן הצד; ולקדוש החדש, מתחילין מן הגדול. יא. אין מושיבין לעבור השנה לא מלך, ולא כוהן גדול: מלך מפני חילותיו ומלחמותיו, שמא דעתו נוטה בשבילן לעבר או שלא לעבר; וכוהן גדול מפני הצנה, שמא לא תהיה דעתו נוטה לעבר, כדי שלא יבוא תשרי בימי הקר, והוא טובל ביום הכפורים חמש טבילות.

יב. היה ראש בית דין הגדול, והוא הנקרא נשיא, בדרך רחוקה אין מעברין אותה אלא על תנאי, אם ירצה הנשיא: בא ורצה, הרי זו מעברת; לא רצה, אינה מעברת. ואין מעברין את השנה אלא בארץ יהודה, שהשכינה בתוכה, שנאמר "לשכנו תדרשו" (דברים יב, ה); ואם עברוה בגליל, מעברת. ואין מעברין אלא ביום; ואם עברוה בלילה, אינה מעברת.

יג. יש לבית דין לחשב ולידע אי זו שנה תהיה מעברת בכל עת שירצו, אפלו כמה שנים; אבל אין אומרים שנה פלונית מעברת. אלא אחר ראש השנה, הוא שאומרים שנה זו מעברת; ודבר זה, מפני הדחק. אבל שלא בשעת הדחק, אין מודיעין שהיא מעברת; אלא באדר הוא שאומרים שנה זו מעברת, וחדש הבא אינו ניסן אלא אדר שני. אמרו לפני ראש השנה, שנה זו שתכנס מעברת אינה מעברת באמירה זו.

יד. הגיע יום שלושים באדר, ולא עברו עדין השנה אין מעברין אותה כלל: שאותו היום, ראוי להיות ראש חדש ניסן; ומשיכנס ניסן ולא עברו, אינן יכולים לעבר. ואם עברוה ביום שלושים שלאדר, הרי זו מעברת. באו עדים אחר שעברוה, והעידו על הירח הרי אלו מקדשין את החדש ביום שלושים, ויהיה ראש חדש אדר שני; ואלו קדשוהו קדם שיעברו את השנה שוב לא היו מעברין, שאין מעברין בניסן.

טו. אין מעברין את השנה בשנת רעבון, שהכל רצים לבית הגרנות לאכל ולחיות, ואי אפשר להוסיף להן זמן לאסור החדש. ואין מעברין בשביעית, שיד הכל שולטת על הספיחין, ולא ימצאו לקרבן העמר ושתי הלחם; ורגילין היו לעבר בערב שביעית.

טז. יראה לי שזה שאמרו חכמים אין מעברין בשנת רעבון ובשביעית, שלא יעברו בהם מפני הצר; אבל אם היתה השנה ראויה להתעבר מפני התקופה, או מפני האביב ופרות האילן מעברין לעולם בכל זמן.

יז. כשמעברין בית דין את השנה, כותבין אגרות לכל המקומות הרחוקים, ומודיעים אותן שעברוה, ומפני מה עברוה; ועל לשון הנשיא נכתבות, ואומר להן שהספמתי אני וחברי והוספנו על שנה זו כך וכך. רצו תשעה ועשרים יום, רצו שלושים יום, שחדש העבור הרשות לבית דין להוסיפו מלא או חסר, לאנשים הרחוקים שמודיעין אותם; אבל הם לפי הראיה הם עושים, אם מלא אם חסר.

הַלְבוֹת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ פָּרָק ה'

א. כָּל שְׁאֲמַרְנוּ מִקְבִּיעַת רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ עַל הָרֵאִיָּה, וְעִבּוֹר הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַזְמָן אוֹ מִפְּנֵי הַצָּרָד, אֵין עוֹשִׁין אוֹתוֹ אֶלָּא סְנֵה־דִּין שְׁבָאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אוֹ בֵּית דִּין הַסְּמוּכִים שְׁבָאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶן הַסְּנֵה־דִּין רְשׁוֹת: שֶׁכֵּן נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, רֹאשׁ חֳדָשִׁים" (שְׁמוֹת יב, ב); וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ אִישׁ מֵאִישׁ מִמֹּשֶׁה רַבְּנוּ, שֶׁכֵּן הוּא פְּרוּשׁ הַדָּבָר עֲדוּת זֶה תִּהְיֶה מְסוּרָה "לָכֶם", וּלְכָל הָעוֹמֵד אַחֲרֵיהֶם בְּמִקְוָמָם. אֲבָל בַּזְמָן שְׁאֵין שָׁם סְנֵה־דִּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵין קוֹבְעִין חֳדָשִׁים וְאֵין מַעֲבִרִין שָׁנִים, אֶלָּא בְּחֻשְׁבוֹן זֶה שְׁאֲנוּ מַחֲשִׁבִין בּוֹ הַיּוֹם.

ב. וְדָבָר זֶה הִלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינֵי הוּא שְׁבֻזְמָן שֵׁישׁ סְנֵה־דִּין, קוֹבְעִין עַל הָרֵאִיָּה; וּבַזְמָן שְׁאֵין שָׁם סְנֵה־דִּין, קוֹבְעִין עַל חֻשְׁבוֹן זֶה שְׁאֲנוּ מַחֲשִׁבִין בּוֹ הַיּוֹם. וְאֵין נִזְקָקִין לְרֵאִיָּה, אֶלָּא פְּעָמִים שִׁיְהִיָּה יוֹם שְׁקוֹבְעִין בּוֹ בְּחֻשְׁבוֹן זֶה הוּא יוֹם הָרֵאִיָּה, אוֹ קֹדֶם לוֹ בְּיוֹם, אוֹ אַחֲרָיו בְּיוֹם; וְזֶה שִׁיְהִיָּה אַחֵר הָרֵאִיָּה בְּיוֹם פֶּלֶא הוּא, וּבְאַרְצוֹת שֶׁהֵן לְמַעַרְב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ג. וּמֵאִימַתִּי הִתְחִילוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לַחֲשֹׁב בְּחֻשְׁבוֹן זֶה, מִסּוּף חֲכָמֵי תַלְמוּד בַּעַת שְׁחִרְבָּה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִשְׁאָר שָׁם בֵּית דִּין קְבוּעַ; אֲבָל בִּימֵי חֲכָמֵי מִשְׁנָה, וְכֵן בִּימֵי חֲכָמֵי תַלְמוּד עַד יְמֵי אַבְיִי וְרַבָּא עַל קְבִיעַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ סוֹמְכִין.

ד. כְּשֶׁהִיָּתָה סְנֵה־דִּין קִיַּמְתָּ, וְהֵן קוֹבְעִין עַל הָרֵאִיָּה, הָיוּ בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁמְּגִיעִין אֲלֵיהֶן שְׁלוּחֵי תִּשְׁרֵי, עוֹשִׁין יָמִים טוֹבִים יוֹם אֶחָד בְּלֶבֶד; וְשֹׁאֵר הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוּקוֹת שְׁאֵין שְׁלוּחֵי תִּשְׁרֵי מְגִיעִין אֲלֵיהֶם, הָיוּ עוֹשִׂים שְׁנֵי יָמִים מְסַפֵּק, לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין יוֹם שְׁקִבְעוֹ בּוֹ בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶת הַחֹדֶשׁ.

ה. בַּזְמָן הַזֶּה שְׁאֵין שָׁם סְנֵה־דִּין, וּבֵּית דִּין שְׁלֹאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קוֹבְעִין עַל חֻשְׁבוֹן זֶה, הִיָּה מִן הַדִּין שִׁיְהִיו בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת עוֹשִׁין יוֹם טוֹב אֶחָד, אֶפְלוּ הַמְּקוֹמוֹת הָרְחוּקוֹת שְׁבַחֲוָצָה לְאֶרֶץ כְּמוֹ בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִכָּל עַל חֻשְׁבוֹן אֶחָד סוֹמְכִין וְקוֹבְעִין; אֲבָל תִּקְנַת חֲכָמִים הִיא, שִׁיִּזְהָרוּ בְּמִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶם שְׁבִידֵיהֶם.

ו. לְפִיכֵן כָּל מְקוֹם שֶׁלֹּא הָיוּ שְׁלוּחֵי תִּשְׁרֵי מְגִיעִין אֲלָיו כְּשֶׁהָיוּ הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין, יַעֲשׂוּ שְׁנֵי יָמִים, וְאֶפְלוּ בַּזְמָן הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹשִׁין בַּזְמָן שְׁבְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קוֹבְעִין עַל הָרֵאִיָּה; וּבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּזְמָן הַזֶּה, עוֹשִׁין יוֹם אֶחָד כְּמִנְהַגֵּן, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא עָשׂוּ שְׁנֵי יָמִים. נִמְצָא יוֹם טוֹב שְׁנֵי שְׁאֲנוּ עוֹשִׁין בְּגָלְיוֹת בַּזְמָן הַזֶּה, מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שֶׁתִּקְּנוּ דָּבָר זֶה.

ז. יוֹם טוֹב שְׁלֹרֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּזְמָן שֶׁהָיוּ קוֹבְעִין עַל הָרֵאִיָּה, הָיוּ רַב בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׁין אוֹתוֹ שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים מְסַפֵּק, לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין יוֹם שְׁקִבְעוֹ בּוֹ בֵּית דִּין אֶת הַחֹדֶשׁ, שְׁאֵין הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין בְּיוֹם טוֹב.

ח. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֶפְלוּ בִירוּשָׁלַיִם עֲצָמָה שֶׁהוּא מְקוֹם בֵּית דִּין, פְּעָמִים רַבּוֹת הָיוּ עוֹשִׁין יוֹם טוֹב שְׁלֹרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים, שֶׁאֵם לֹא בָּאוּ עֲדִים כָּל יוֹם שְׁלוּשִׁים, נוֹהֲגִין הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁמַּצְפִּין לְעֲדִים קֹדֶשׁ וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ; וְהוֹאִיל וְהָיוּ עוֹשִׁין אוֹתוֹ שְׁנֵי יָמִים, וְאֶפְלוּ בַּזְמָן הָרֵאִיָּה, הִתְקִינוּ שִׁיְהִיו עוֹשִׁין אֶפְלוּ בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ תָּמִיד שְׁנֵי יָמִים, בַּזְמָן הַזֶּה שְׁקוֹבְעִין עַל

החשבון. הנה למדת שאפלו יום טוב שני שלראש השנה בזמן הזה, מדברי סופרים.

ז. אין עשית יום אחד, תלויה בקריבת המקום. כיצד: אם יהיה מקום בינו ובין ירושלים מהלך חמשה ימים או פחות, שבודאי אפשר שיגיעו להן שלוחין אין אומרים שאנשי מקום זה עושין יום אחד, שמי יאמר לנו שהיו השלוחים יוצאין למקום זה. שמה לא היו השלוחים יוצאין למקום זה, מפני שלא היו שם ישראל, ואחר שחזרו לקבע על החשבון, ישבו שם ישראלים שהן חייבין לעשות שני ימים; או מפני שהיה חרום בדרך, בדרך שהיה בין יהודה וגליל בימי חכמי משנה; או מפני שהיו הגויים מונעין את השלוחין לעבר ביניהן.

י. ואלו היה הדבר תלוי בקריבת המקום, היו כל בני מצרים עושין יום אחד, שהרי אפשר שיגיעו להם שלוחי תשרי, שאין בין ירושלים ומצרים על דרך אשקלון אלא מהלך שמונה ימים או פחות; וכן רב סוריה. הא למדת, שאין הדבר תלוי בהיות המקום קרוב.

יא. נמצא עיקר דבר זה על דרך זו, כך הוא: כל מקום שיש בינו ובין ירושלים מהלך יתר על עשרה ימים גמורים עושין שני ימים לעולם כמנהגם מקדם, שאין שלוחי כל תשרי ותשרי מגיעין אלא למקום שבינו ובין ירושלים, מהלך עשרה ימים או פחות. וכל מקום שבינו ובין ירושלים מהלך עשרה ימים בשונה או פחות, שאפשר שהיו שלוחין מגיעין אליו רואים: אם אותו המקום מארץ ישראל שהיו בה ישראל בשעת הראיה בכבוש שני, כגון אושא ושפרעם ולוד ויבנה ונוב וטבריה וכיוצא בהן, עושין יום אחד בלבד. ואם אותו המקום מסוריה, כגון צור ודמשק ואשקלון וכיוצא בהן, או מחוצה לארץ, כגון מצרים ועמון ומואב וכיוצא בהן עושין כמנהג אבותיהן שבידיהן: אם יום אחד, יום אחד; ואם שני ימים, שני ימים.

יב. מקום שבינו ובין ירושלים עשרה או פחות מעשרה, והוא סוריה או חוצה לארץ ואין להם מנהג, או שהיא עיר שנתחדשה במדבר ארץ ישראל, או מקום ששכנו בו ישראל עתה עושין שני ימים כמנהג רב העולם. וכל יום טוב שני מדברי סופרים ואפלו יום טוב שני שלראש השנה, שהכל עושין אותו בזמן הזה.

יג. זה שאנו מחשבין בזמן הזה כל אחד ואחד בעירו ואומרים שראש חדש יום פלוני, ויום טוב ביום פלוני לא בחשבון שלנו אנו קובעין ולא עליו אנו סומכין, שאין מעברין שנים וקובעין חדשים בחוצה לארץ; ואין אנו סומכין, אלא על חשבון בני ארץ ישראל וקביעתם. וזה שאנו מחשבין, לגלות הדבר בלבד: כיון שאנו יודעין שעל חשבון זה הן סומכין, אנו מחשבין לידע יום שקבעו בו בני ארץ ישראל איזה יום הוא; ובקביעת בני ארץ ישראל אותו הוא שיהיה ראש חדש או יום טוב, לא מפני חשבון שאנו מחשבין.